

PELASTUSOPISTO

Tuottamukselliset tulipalot

Pelastusopiston TKI-yksikkö
ja Varsinais-Suomen pelastuslaitos

42 § -seminaari, Turku 26.4.2017

Päivi Mäkelä ja Mari Lehtimäki

Tuottamus – siis mikä?

- tahallisuuden ja vahingon väliin jäävä toiminnan alue: tässä kohteena palot, jotka eivät ole tahallisesti sytytettyjä, eivätkä tapaturmaisia eli vahingossa aiheutettuja
- tuottamus rikosoikeudellisena terminä tarkoittaa
  - huolimattomuus, varomattomuus, piittaamattomuus (“huolellisesti tehtynä tätä seurausta tai vaaraa ei olisi syntynyt”)
  - laiminlyönnillä aikaan saatu seuraus (esim. laiminlyö jonkin varovaisuusnormin noudattamisen)
  - paljon esimerkkejä liikennetrikoksissa, työturvallisuusrikoksissa ja ympäristörikoksissa
- tuottamus rikosoikeuden vaikeimpia alueita, varsinkin palojen osalta johtanut tunnistamis- ja tulkintaongelmiin

Tuottamuksellisten palojen rooli ja luonne

- ihmisen toiminnan aiheuttamissa rakennuspaloissa suurin kategoria (esim. vuonna 2014 n. 43 %, 1 262 kpl)
- valvoton ruoanlaitto, humalassa tupakointi, pyykkien kuivatus saunassa, kynttilät ja ulkotulet, tulityöt...
- maastopaloissa roskien poltto, kulotus
- liikennevälinepaloissa tulityöt

PELASTUSOPISTO

Kaksi osaa: tutkimus & kehittäminen

Tutkimuksen tavoitteita mm.:

- ilmiön kartoittaminen: edellytys palojen ennaltaehkäisylle (kattava ja systemaattinen läpikäynti yhdeltä vuodelta koko maasta)
  - paloja toiminnallaan sytyttävien ryhmät?
  - mitkä ennaltaehkäisykeinot olisivat toimivia?
- tietoa luokittelun pohjaksi -> täsmentyvä tieto ilmiöstä
- selvittää, millaisia tuottamukselliset palot ovat rikoksina: toisen henkeä, terveyttä tai omaisuutta vaarantavat palot
  - tunnistamisongelmat -> rikosvastuun kohdentumisen johdonmukaisuus?
    - PRONTO:n tapaukset suhteessa toisiin samanlaisiin tapauksiin
    - rikosten eteneminen poliisissa suhteessa toisiin samanlaisiin tapauksiin
    - rikosten eteneminen syyteharkinnassa ja tuomioistuimissa

Tutkimusaineisto

- PRONTO-selosteet
- poliisin rikos- ja sekalaisilmoitukset sekä esitutkintapöytäkirjat
- syyttäjien ja tuomioistuinten päätökset
- otostarkastelu: tiedot tuottamuksellisista palorikoksista epäiltyjen asiakkuudesta sosiaalitoimessa (Turku)

- valtakunnallisen aineiston kohdalla tarkasteluvuotena 2014, koska myöhempien vuosien palot eivät ole ehtineet käydä läpi viranomaisprosessia lainvoimaiseen tuomioon saakka
- Turun osalta pidempi aikajänne riittävän tapausmassan kertymiseksi

PELASTUSOPISTO

Kaksi kehittämiskohdetta: PelL 41 § ja 42 §

Kehittämisosuus – ensimmäinen osa

- PelL 41 §: pelastusviranomaisen ilmoitettava palo- ja onnettomuustapauksesta poliisille, jos on aihetta epäillä sen aiheutuneen tahallisesta tai tuottamuksellisesta toiminnasta
- ei järjestäytyntä menettelyä:
  - suurimmista akuuteista tulee poliisillekin tehtävä, mutta tässäkin on ollut ongelmia
  - onnettomuuspaikalla ilmoittaminen: koetaanko puolin ja toisin ilmoittamiseksi?
  - osa tapauksista on jäänyt ilmoittamatta kokonaan
- ilmoitusvelvollisuus laissa kategorinen, ei harkintaa ”liian vähäpätöinen ilmoitettavaksi”
- tavoitteena muodostaa raportissa dokumentoitu menettely, mikä sovellettavissa muuallakin maassa
- johdonmukainen ilmoitusmenettely välttämätön muttei riittävä edellytys rikosvastuun johdonmukaiselle toteutumiselle

Kehittämisosuus – toinen osa

- PelL 42 §, 2. mom.: viranomaisten tulee ilmoittaa ilmeisestä palo- tai muusta onnettomuusvaarasta pelastusviranomaiselle *salassapitosäännösten estämättä*
- 7/2011 voimaan tulleen pelastuslain tässä kohdassa taustalla mm. Espoon palo 3/2008 (HE:ssa viitattu OTKES, OK)
- Turussa Raunistulan palo 11/2014, Hirvensalon palo 5/2016

Miksi PelL 42 § mukana tässä hankkeessa?

- V-S pelassa tehty hyvää työtä 42 §:n jalkauttamisessa, toiveena se, että hankkeesta saataisiin tähän jotain taustatukea ja kokemuksia myös muualle jaettavaksi. Jos kokemukset olisivat kirjattuina tutkimusraporttiin, kaikkien pelastuslaitosten alueella ei tarvitsisi ”keksiä samaa pyörää” uudestaan ja toisistaan riippumatta
- vanhusten asumisturvallisuus aiheellisesti huomioitu, myös päihdeongelmaiset, mielenterveyspotilaat ym.
- huomiota ei vain ilmoittamiseen, vaan sen jälkeiseen toiminnan polkuun
- ongelma-asumiseen liittyvien oikeudellisten ongelmien tarkastelu – tutkimussyöte hallinto- ja sosiaaioikeuden tutkijoille

PELASTUSOPISTO

KIITOKSET!

VTM, tutkija

Päivi Mäkelä

paivi.makela@pelastusopisto.fi

0295 453 532, 050 524 1725

